

Ogorki zvezd

Lojze
Krakar

I.

Ko sem v avgustu včasih se zagledal
pred rojstnim domom v noč, v neba vrvišče,
bilo mi je, kot bi mi ded povedal
nekoč za neko mavrično mravljišče.

Ojésa zlata imele so kočije,
iz lune Rdeče morje je sijalo,
komet je bil rumen kot sladkarije
in z Mlečne ceste črno je kapljalo.

Pri neki stojnici bi rad si kupil
vsaj lectovo srce, pa od vrstnika
s komolci in z več cvenka sem jo skupil.

Vseeno dalje bredel sem: velika
goščava me je urekla in sla gnala
do tja, kjer je poslednja straža stala.

II.

V to goščo hodil sem nabirat verze,
a našel v njej samó še tleče ogorke
ugaslih velikank. Kot univerze
bilí so ti izleti – in zamorke

so zdele se mi v zlatu zvezde v dalji,
ta zrela njiva v rumenečem klasju.
Od teže zrnja se je nébes majal
in čas postal je le pritek brezčasja.

Če kakšen zvezdni ogorek v moji krvi
še zdaj kdaj zacvrči, telo se strese,
kot slep bi stopal po trohneči brvi.

Nocoj pa mi nekdo je iz dalj prinesel
veselo sporočilo, da pristanem
nekoč še jaz tam kot okriljen kamen.

III.

Na bliskih žic sedijo sončni žarki
kot zadnje ptice potovke v jeseni.
Ljudje pa tu na Noetovi barki
v temi čemimo in čakamo, kdaj krene

barkača dalje. Sama, brez poguma
povelje čaka, da se spet zamaje.
A v dalji so kometi in je luna,
ne lè ostrina žičnate ograje.

Pozimi zdi se, da smo v taborišču.
Dan je oglät in kot sibirski zima
se vbada do kosti in src drhtečih.

Je teža, ki jo nosimo na plečih,
še vredna kaj? Je tudi v nas mračina,
kot je na daljnem zvezdnem pogorišču?

IV.

Na hribu, kjer domujem, sem najbliže
mladičem v gnezdih zvezd. Če sežem vanje,
mi mati kot teliček roko liže –
in njihov boter sem bajè. Vsaj zanje

še striček iz devetega kolena,
ki voščit je prišel vsem tem čebljačem
za rojstne dneve in jim dal imena
iz nekih davnih knjig. Čez brezna skačem

in skupaj se lovimo pred tem domom.
V njem dal bi jim zapeček in bi nanje
prepisal vse, saj dobro bo med njimi,

si mislim, čez poletje in pozimi ...
Zalótil sem se: niso to le sanje
mornarja v vihri tik pred brodolomom?

V.

Pekoči grm kopriv so moje sanje.
Moj up planetu do osrčja vrta.
In iz vulkanov brskat grem kostanje,
če v meni glad kot zver v skalovju škrta.

Noč gloje me kot črv, ki v panj vsesa se.
Tekoča lava dolbe si korito
v moj prsni koš. V njem jezero naraste
in znoj cedi se skozi kože sito.

Človeški znoj pa svet kot mlin poganja –
in ob bregeh so zvezde. Te zabava
planet kot dvorni norček, ko ob svitu

ustavi se pri zarjinem koritu
in skozenj po vseh štirih k soncu splava.
Večerni zvon pa zvezdam noč naznanja.

VI

Po Rimski cesti stopam bos: ti kamni
so trdi kakor hrastova razpela.
In zdi se mi, kot da po njih Rimljani
so dirjali na kámnatih kamelah.

Do pljuč iz kamnov sika ogenj vame.
Bržčas si Neron je – zavoljo slave –
izmislil še razžarjene daljave
in z njimi nove muke za kristjane.

A jaz grem dalje. Pêci, starodavna,
ognjena peč, šepečem si, da pridem
do tja, kjer revnih so zemljanov slavna

grobišča, da vesel se z njimi snidem,
da vidim Nerona in z njim kristjane,
ki šli so v večnost z lavo pod nogami.

VII.

V pradavnih časih (brez televizije)
ljudje zvečer so zbrali se k ognjišču.
A jaz nocoj sem ptica na strnišču,
ki za ržjo osuto s kljunom rije.

Tako so blizu zvezde, da jih tipljem.
In skoraj vse me kličejo z imenom.
Vem: ne ožgem se z njihovim plamenom,
čeprav kot zrna jih skoz prste sipljem.

Kaj let je že prešlo do prve paše
na travniku pod hišo! Toda zdi se,
da sem nocoj spet tam in zvezde pasem.

O, ko še zmeraj bi pod hišo pasel!
Daj Bog lè to, da nikdar ne zgodi se,
kar zdaj zvečer ljudi v TV-ju straši.

VIII.

Nad Betlehem je kakor zvezdna kaplja
kanila luč. A človek je sekira,
ki še nad luč se spravi. Luč umira
in vrag v temò nas kot v vulkan potaplja.

Ta mojster za vrtine do sredice
sveta navrtal je že več vulkanov,
kot peska je v peščinah oceanov
in kot mladičev so zvalile ptice.

Sij betlehemeski gnezdil je kot ptica
nad štalico, mladiči so se greli
ob topli sapi, ki je iz hleva vela.

Potem nad hlev prišle so roparice,
mladiči so v puščavo odleteli,
a hlev in človek skupaj sta zgorela.

IX.

V večerih zimskih zvezde ne kramljajo,
ker tudi nje zamete. Kažipoti
so na križpotjih skriti za zmrzaljo
in v led vkovani zdé se kot galjoti.

Lè dober znanec k dobri zvezdi znanki,
ki dremlje osamela, v polnoč krene
na majhno vasovanje, da natanko
spozna še pot čez strme zvezdne stene.

Čemerne zvezde so, ljudje čemerni,
z okruški zvezd si kurijo grmade,
da bi ogreli svoja domovanja.

Kje čas je, da veselje spet v prešerni
se ples spusti, ko sonce v morje pade
in z zvezdami pričnemo modrovanja?

X.

V vesolju vidim dede: njih imena
so tu že sprana s kamnov nad grobovi.
Pa vendar: tam živé vsa praplemena
kot tukaj dalje v slamnatih domovih,

ki plamené nenehno, a ne žgejo
ne duš in ne teles, ker so plameni
že zdavnaj v večnosti požgali mejo
med vsemi, tukaj sprtimi plemeni.

Ogorek neke zvezde je v poletni
večer priplul kot ptič, da bi povabil
me pod svoj krov. Tam kakor prašek cvetni

me ogenj je oplodil in izvabil
mladost iz skoraj usahlega telesa:
sad obrodi še trhli panj drevesa.

XI.

Tam nad Gorjanci (kot pred Turki vahta)
gori grmada: v strah ali v veselje?

Če v strah – gre v goste prepirljiva žlahta.
Morda pa kdo prinaša dobre želje?

Zazrt v poletnega večera čudež,
premišljam: kaj se bliža ob tej uri?
Dobrotni človek ali mrki Judež,
da mi pod hlode kočice kres podkuri?

Karkoli je, ne uidem. Iz veselja
kapljá mi v dušo strah in radost hkrati.
Zvedávo z mano v mrak strmé še polja.

In – če bi še živela moja mati –,
bi rekla: naj zgodi se božja volja,
saj on je zvezdam kralj in tvoj pobratim.

XII.

Uboga se mi zdi še zvezda v zlatu,
ko v zimsko noč trepeče in bi rada
prišla vsaj v jasli. Znana je balada,
da se še Kristus ni rodil v ornatu.

In ni bil zvezdnik. Pred Pilatom stal je
kot ovca, ki razveseli jo v spanju
zeleni travnik v tihem valovanju
in vé: to je veselja zmagoslavje.

Če kdo kdaj misli: zvezda sem – v zrcalo
naj se zazre. Ugledal bo sivino,
ki zdavnaj ni več jutra srebrnina.

Kaj kraljev in oprod je že pobralo
v pohlepu, ko so v boj nad zvezde drli,
pa pod kopiti lastnih konj pomrli!

XIII.

Ob polni luni se kot polhki v bukve
poskrijejo mladiči zvezd, da v svili
svetlobe slišim lè škrebjanje iz luknje
nekje v dnu snà: iz luknje polhek sili.

Sèn je igrača, zlepljena iz resnice
 iz divjih ohcetnih ciganskih plesov.
 Kozarec je, izpit do polovice,
 že v davnem času, ob življenjskem kresu.

Iz pradavnine tudi zvezdni plesi
 se v sanje vračajo kot mlade muce:
 vem, bil sem kratkohlačnik, še jih pomnim.

Potem so leta odela se v kapuce
 menihov in vsi novi zvezdni kresi
 bili so bolj kot ohceti – polomi.

XIV.

Strmim: moj zvezdni dvojček iz meglice
 neba ponuja mi spravljivo roko.
 Prijel sem dvojčkovo in glej: resnica
 izsanjana se vrasla je globoko

še v oporoko, od neba izdano,
 podpisano pred večnosti sodiščem,
 da končno najdem, kar v življenju iščem:
 sorodstvo, ki bo res držalo z mano.

Da mislilo bo kot trojica modrih,
 se veselilo rojstev novih upanj
 in me hranilo s kruhom praocetov.

Da bom v kraljevskem svaštvu zlatokodrih
 teles nebeških, zvezd in lun – in skupaj
 kot brat in svat na rajanju kometov.

XV.

Nebo spet kašča je, prepolna zrnja.
 A ne le zrnja, še potic rumenih.
 Zlatice se razcvetajo v zelenih
 ogradah, kjer plevela ni ne trnja.

Z marjetice lahkò dekile našteje
 do milijonkrat, da nekdo jo ljubi.
 Na halji kralja zvezd so v vsaki gubi
 zlatniki: kralj jih vsem na roko šteje.

Vse to pa vidijo lè tisti srečni,
ki čas jih ni še sanjati odvadil
in še vedó, kdo sestra in kdo brat je.

Sem tudi jaz se v dnu, v človeški gneči,
na zlati trnek z vabo že nasadil?
Še vem, da lè sanjač lahkó bogat je?

XVI.

Ko zvezda kje premine, zazvonijo
cvetovi s hrušk in v hosti z divjih črešenj,
saj njen pepel bo v večnost utelešen –
in tam šelè stvari se veselijo.

Telo je zvezda: v slehernem zemljanu
živi po ena, drobna kot mušica,
ta majhna zvezda, komajda kresnica
v najkrajši noči, tam ob Vidovdanu.

In grob naš bo najmanjši na največjem
grobišču sred usahlega brezimja
ne, niti grob ne bo, lè senca groba –

in kot Tolstójev grob ovit bo s smrečjem,
da mu topló bo, kogar tu je zima
peklila in ga grbila tegoba.

XVII.

Ne mleko, vino polni Mlečno cesto,
čeprav ji je že usahnúlo vime.
To mleko-vino se tako te prime,
da pot zgrešiš, če iz vasi greš v mesto.

Tam vimena ne uzreš, ker zagrinjala
iz jekla in cementa ne prelomi
še lava žarkov sonca, ko se skloni
nad ulice, kjer čakajo zijala,

da ob zdanitvi (kot nekje so brali)
bo mana padla sama. Izraelci
v puščavi dolgo zanjo so molili.

Mi pa kar z ovnom zvezde bi preklali,
da sodi sami se odpró in vrelici –
in da bi kakor v raju se gostili.

XVIII.

Na majski travnik pojdem še pogledat,
če najdem zvezdo s štirimi peresi
za vse, ki tu na dušah in telesih
čemijo bolni sredi saj in leda,

za vse, ki so jim tu pokradli sanje
vladarji, konvertiti-komisarji
in zdaj so diplomati in mesarji
jih nataknili na svarilne panje.

Polmrtvi skupaj z njimi se dušimo
v trepetu pred božičem, ko s topovi
oznanjajo spet novega mesijo

in nove lažne rešenike z novim
kraljestvom in denarjem in morijo.
Vemò: vse lè selí se iz zime v zimo.

XIX.

V žleb padel je ogorek zvezde. V žlebu
vso noč po sanjah mi brkljal je, cvilil
po materi, ki si ji tam na nebu
kot meni je v vročičnih sanjah smilil.

Vroč kakor konjska podkev pri kovaču
se vžgal mi je v meso. Pomoč sem klical,
podoben ribi se na trnku obračal
in v lastnem znoju se do jutra vical.

Ko jutranjica je prišla, sem dvignil
roké v oblak iz svile in rotil ga,
naj dvigne dete in ga mami vrne.

Potem je mimo neki žarek švignil –
in videl sem: nebo ogorek dviga
in ga ovija v puh meglè srebrne.

XX.

Koketna Venera, ki prva in zadnja
se naga odstreš večerom kakor dnevom,
ki odpreš se tiho kakor rast pomladna
in žalostno srce razbrenkaš s spevom,

glej, za teboj prihaja še cel harem
v tenčicah iz neke jutrove dežele,
da svod neba se razplamti v veselje
in da na njem se v ples spusti še kamen.

Še sanja bi letela tisočletje
do vaših domovanj, a kaj, ko mine
vse kot metulj ali pomladno cvetje.

Zaman izvabljaš vsak večer skomine,
o Venera, smejoča se boginja!
Črv se v metulja, ta pa v nič spreminja.

XXI.

Ko človek se rodi, rodi se nova
meglica iz kometov, da ga ovije,
ga pred zalego gadjo skrbno skrrije
in brani, ko je zver za njim na lovu.

Ko človek raste, se komet razcveta
kot vrtnica, ki jo dekle pripela
bo fantu, da se v ogenj bo razcvela –
fant z njo bo v dar vzel še srce dekleta.

Kometi rajajo okoli mene
in jaz svetál sem kot oči, strmeče
v nebeško svatbo, ki v svoj grad odhaja.

Na Malem vozu pa sedi kraj mene
večerna zvezda, ki žari od sreče,
da zjutraj spet doma bo sredi raja.

Pozimi 1992